

BIODIVERZITA LESA A KLIMATICKÁ ZMENA

PRI VSTUPE DO LESA MÁME DOJEM, ŽE LES JE PRÁZDNY, ŽE NIČ SA V ňOM NENACHÁDZA. KAŽDÝ LES, NAOPAK, JE PLNÝ RÔZNYCH RASTLÍN, STROMOV, ZVIERAT, DROBNÝCH ŽIVOČÍCHOV, VTÁKOV, HMYZU A HŮB. LESY, TO JE TO NENAHRADITELNÉ MIESTO PRE ZACHOVANIE BIODIVERZITY. A ČO JE BIODIVERZITA?

Je to vedecké pomenovanie pre variabilitu živých organizmov vo všetkých podobách, úrovniach a kombináciách. Tiež sa môže stretnúť aj s pojmom biologická diverzita. Biodiverzita definuje rozmanitosť v rámci jednotlivých druhov, ako aj diverzitu ekosystému ako celku. Zachovanie biodiverzity je dôležitým článkom ľudskej spoločnosti, ktorý prináša nenahraditeľné hodnoty nie iba ekonomického, ale aj ekologického významu. Biodiverzita je priamym predpokladom zachovania života na Zemi. Každý živočích, rastlina, strom, ale aj mikroorganizmus má svoje nezastupiteľné miesto v prírode a plní mnoho rôznych funkcií. Vďaka tomu priamo či nepriamo existuje množstvo ďalších organizmov, lebo žiadny živočích, rastlina, a dokonca ani človek nemôže existovať izolovane od svojho okolia.

A ako sa konkrétne vzájomné pôsobenie prejavuje? Je na to viac ako dosť príkladov. Bez hmyzu, vtákov a netopierov by napríklad nekvitli stromy, kríky ani kvety a nemali by sme v sadoch žiadnu úrodu. Mnoho druhov hmyzu a vtákov zabraňuje premoženiu škodcov, močiare fungujú

ako obrovské špongie, ktoré pri nadmerných zrážkach nasávajú vodu, a tým znižujú riziko záplav. Fungujú tiež ako prirodzené čističky vody. Rastliny sú zdrojom potravy pre živočích, ktoré sú na rôzne účely využívané človekom. Kyslík, ktorý dýchame, tiež pochádza z rastlín. Drevo z lesa je významný stavebný materiál a zdroj tepla. Napríklad na celom svete väčšina liekov na predpis má svoj pôvod v rastlinách, hubách a baktériách. Vyhytnutie čo len jediného zdraviu prospešného druhu môže zároveň znamenať aj stratu lieku na rakovinu, respektíve iné závažné ochorenia.

VPLYV LESA

Vedeli ste napríklad, že les rozdeľuje zrážky medzi atmosférou a pôdou? Bráni erózi pôdy, chráni vodné toky a plochy pred nadmerným ukladaním sedimentov. Les svojim tienom bráni nadmernému ohrievaniu vody v menších vodných tokoch a jazerách. Na lokálnej úrovni ovplyvňuje výskyt a rozsah záplav. Pomáha vytvárať životný priestor pre ryby, obojživelníky a pod. Les vytvára rekreačný priestor okolo

potokov, riek a vodných plôch, vytvára priaznivú mikroklimu a z estetického hľadiska dotvára mozaiku krajiny. Zalesnené územia sú nenahraditeľným zdrojom kvalitnej pitnej vody. Lesy, okrem mnohých iných ekosystémových služieb a úžitkov, fungujú aj ako vysoko efektívne prírodné čističky vody s nulovými investičnými nákladmi, odhliadnuc od nákladov spojených s ich obhospodarovaním (resp. vyžadovaním drahších foriem hospodárenia). Tento efekt majú lesy vďaka ich protieróznej funkcii, schopnosti znižovať množstvo sedimentov vo vodných tokoch, rybníkoch, jazerách a mokradiach a schopnosti zachytávať, resp. filtrovať cez lesný podrast rôzne znečisťujúce látky.

MŔTVE DREVO

Mŕtve drevo v lese je vo všeobecnosti to, čo mnohí ľudia nazývajú neporiadkom v lese – staré kmene ležiace na zemi, pne, konáre, ale aj stojace sucháre. Mnohí návštevníci lesa si myslia, že les by mal byť čistý, asi tak ako trávnik pred domom. Pravdou však je, že les a celé jeho spoločenstvo pre svoj zdravý vývoj určité množstvo dreva v rôznom štádiu rozkladu potrebuje. Pri rozklade dreva sa z odumretých častí stromov do pôdy postupne uvoľňujú živiny, najmä dusík. Cyklické dozásobenie pôd živinami je dôležité pre rast budúcej generácie lesa a všetkých ostatných druhov vegetácie, ktorá sa v lese nachádza, pretože

klasické dodávanie živín hnojením, ako ho poznáme z poľnohospodárstva v lese, prakticky nie je možné. Mŕtve drevo sa významnou mierou podieľa aj na kolobehu a ukladaní uhlíka v pôde. Popadané kmene tiež prispievajú k stabilite pôdy, a to najmä na strmších svahoch. Z hľadiska života stojace sucháre a ležiace kmene vôbec nie sú mŕtve. Práve naopak – poskytujú domov mnohým druhom organizmov, ako sú napríklad huby, lišajníky, machy, rôzne bezstavovce a vtáky. Veľa druhov je na mŕtvom dreve z rôznych dôvodov priamo závislých, či už je to kvôli potrave, úkrytu, alebo hniezdnyim možnostiam. Niektoré druhy hmyzu sú napríklad tak úzko špecializované, že nie sú schopné prežiť bez húb, ktoré rastú na mŕtvom dreve, a prispievajú k jeho postupnému rozkladu.

vlhkosť, dôležitejšia, ako celkový zrážkový úhrn, je však dĺžka období sucha. Poškodí buk, respektíve ho pri častom opakovaní aj zničiť, dokázu aj neskoré mrazy alebo skoré vyrazenie pupeňov v teplej zime a ich následné zamrznutie. Extrémy počasia závisia od výskytu určitých poveternostných situácií, ich zmeny sú menej predpovedateľné, než zmeny priemerných meteorologických veličín. Napríklad extrémne mrazy sa po oteplení budú pravdepodobne na našom území vyskytovať menej často, než v minulosti, keďže však vznikajú aj vyžarovaním počas jasných zimných nocí, budú sa môcť vyskytnúť kedykoľvek (výška snehka nad obzorom alebo dĺžka zimných nocí sa nezmení). Vplyv človeka robí celú situáciu ešte nepredpovedateľnejšou. Človek priamo aj

Kvačianska dolina

hospodára (umelá obnova, časovanie clonných rubov), než v dôsledku prírodných procesov. Taktiež mnohoraký stres, ktorému sú v súčasnosti organizmy vystavené, neprispieva k ich adaptabilite na klimatické zmeny. Aj klimatické zmeny sa môžu podieľať na zničení životnosti porastov. Lesy sú neoddeliteľnou súčasťou obrazu Slovenska. Či ide o okolie riek, alebo o naše pohoria, takmer vždy je niekde na obzore les alebo aspoň lesík. Tú zelenú vystupujúcu na horizonte vnímame takmer podvedome, ale len málo ľudí vie, čo sa tam odohráva, kto alebo čo tam žije či rastie. Len niektorí si uvedomujú, že voda netečie z vodovodného kohútika, ale najčastejšie sa zbiera niekde v lesoch, že jednotlivé stromy a aj lesy tlmia hluk, znižujú množstvo prachu v našom okolí a sú útočiskom rozličných druhov rastlín a živočíchov. Je dôležité poznať tieto vzťahy, aby sme ich neničili, ale aby sme im rozumeli, lebo tak chránime sami seba a našu vlastnú budúcnosť. Sme súčasťou veľmi jemnej siete vzájomne veľmi úzko previazaných vzťahov. Mnoho častí je v tejto sieti poškodených alebo pretrhnutých, preto musíme na tie, ktoré ešte máme, dávať dobrý pozor, veď nejde len o nás, ale aj o našich potokov.

Lubochňa

HARMONICKÉ
BÝVANIE
S REŠPEKTOVANÍM
PRINCÍPOV
FENG ŠUEI

JAK ŽÍŤ
PODLE ZÁSAD
CIRKULÁRNI
EKONOMIKY?

ZDRAVÉ
BÝVANIE

BIOFILNÝ
DIZAJN
V INTERIÉRI

JEDLÁ
ZÁHRADA

SLOW
ARCHITECTURE